Europees Parlement
2024-2029

Commissie werkgelegenheid en sociale zaken
De voorzitter

9.4.2025

De heer Adrian-Dragoş Benea
Voorzitter
Commissie regionale ontwikkeling
BRUSSEL

Betreft: Advies inzake mogelijkheden voor de vereenvoudiging van cohesiefondsen (2024/2106(INI))

Geachte voorzitter,

In het kader van bovengenoemde procedure is de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken ermee belast een advies uit te brengen aan uw commissie. Tijdens haar vergadering van 21 november 2024 heeft zij besloten dit advies in briefvorm uit te brengen.

De Commissie werkgelegenheid en sociale zaken heeft de kwestie tijdens haar vergadering van 9 april 2025 bestudeerd. Tijdens die vergadering heeft zij besloten aan de bevoegde commissie Regionale ontwikkeling onderstaand advies voor te leggen.

Hoogachtend,

Li Andersson

ADVIES

A. overwegende dat het cohesiebeleid van essentieel belang is om sociale, territoriale en economische ongelijkheden te verminderen; overwegende dat het cohesiebeleid, de Europese structuur- en investeringsfondsen en met name het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) krachtige instrumenten zijn voor de cohesie tussen lidstaten, regio's en gebieden, met inbegrip van stedelijke en plattelandsgebieden; overwegende dat elk cohesiebeleid zijn eigen specifieke doelstellingen heeft;

B. overwegende dat het cohesiebeleid bedoeld is om de Europese pijler van sociale rechten (EPSR), het bijbehorende actieplan en de kerndoelen inzake werkgelegenheid, opleidingen en het aanpakken van armoede uit te voeren;

C. overwegende dat het ESF+ de beleidsmaatregelen van de lidstaten met het oog op gelijke kansen, gelijke toegang tot de arbeidsmarkt, rechtvaardige en hoogwaardige arbeidsvoorwaarden, sociale bescherming en inclusie steunt, aanvult en daaraan meerwaarde toevoegt, met bijzondere aandacht voor hoogwaardige en inclusieve voorzieningen voor onderwijs en opleiding, een leven lang leren, investeringen in kinderen en jongeren en toegang tot basisdiensten;

D. overwegende dat het ESF+ het enige EU-fonds is dat in de eerste plaats gericht is op sociaal beleid, en daarom uit zichzelf uniek is en, samen met de rest van het cohesiebeleid, zeer doeltreffend en noodzakelijk is om voor sociale inclusie te zorgen;

E. overwegende dat begunstigden, met name kleine organisaties, soms onevenredige lasten ervaren wanneer ze toegang tot de cohesiefondsen proberen te krijgen; overwegende dat deze lasten kunnen worden verminderd door de aanvraagprocedures te vereenvoudigen;

F. overwegende dat als gevolg van de recente crises in de EU en de complexe geopolitieke situatie de druk toeneemt om de Uniebegroting anders vorm te geven met het oog op crisisbeheer, de toenemende uitgavebehoeften en de bevordering van nieuwe prioriteiten, zoals het concurrentievermogen en de groei van de EU; overwegende dat sociale zekerheid van essentieel belang is om stabiliteit en de algemene veiligheid van Europa te bevorderen; overwegende dat we dus in hoogwaardige werkgelegenheid moeten investeren, jeugdwerkloosheid moeten voorkomen, in fatsoenlijke, duurzame en betaalbare huisvesting moeten voorzien en een einde moeten maken aan dak- en thuisloosheid en armoede, met name kinderarmoede; overwegende dat vereenvoudiging ook het risico in zich bergt dat de focus en doelstellingen van het cohesiebeleid verloren gaan en dat dit moet worden voorkomen;

G. overwegende dat de cohesiefondsen in het huidige kader meermaals zijn gebruikt als reactie op de sociale gevolgen van crises, zoals de COVID-19-pandemie, de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en recente natuurrampen;

1. dringt aan op een robuust en sterker cohesiebeleid, met een onafhankelijk ESF+, dat aanzienlijk meer overheidssteun omvat voor de instrumenten in de lidstaten met als doel mensen in kwetsbare situaties en de meest behoeftigen in onze samenlevingen te helpen, te investeren in mensen en vaardigheden, mensen te helpen uit armoede en sociale

uitsluiting te komen en sociale investeringen te bevorderen; dringt er daarom op aan de ESF+-begroting voor 2028-2034 aanzienlijk op te trekken;

2. benadrukt dat het ESF+ het belangrijkste en voornaamste instrument moet blijven voor de ondersteuning van de lidstaten, de regio's, lokale gemeenschappen en burgers bij de versterking van de sociale dimensie van de Unie en bij het nastreven van een sociaal-economische ontwikkeling waarbij niemand aan zijn lot wordt overgelaten;

3. benadrukt dat het cohesiebeleid sociale uitdagingen, zoals de digitalisering en de gevolgen van de klimaatverandering, moet aanpakken en daaraan moet bijdragen en daartoe moet worden aangepast, en tegelijkertijd sociale uitdagingen zoals de stijgende kosten van levensonderhoud en lonen die niet even snel stijgen, moet aanpakken, sociale veerkracht moet bevorderen, ongelijkheden moet verminderen en mensen in zeer kwetsbare situaties moet beschermen; hamert erop dat het ESF+ investeringen en groei op lange termijn moet stimuleren, waarbij de nadruk moet liggen op sociale en territoriale cohesie, terwijl structurele transformatie in de hele EU moet worden ondersteund en de convergentie tussen de lidstaten moet worden versterkt;

4. wijst er nadrukkelijk op dat het ESF+ opwaartse sociale convergentie moet blijven versterken, met name voor de meest behoeftigen, en dat met het fonds moet worden geïnvesteerd in menselijk kapitaal, werkgelegenheid, de ontwikkeling van vaardigheden en sociale inclusie, en daarnaast ondernemerschap en sociale innovatie moeten worden gestimuleerd, ook ter ondersteuning van kmo's, in kinderen moet worden geïnvesteerd en iets moet worden gedaan aan de digitale en groene transitie, demografische uitdagingen en regio's die getroffen worden door crises;

5. onderstreept dat het cohesiebeleid en het ESF+ bedoeld zijn om vaardigheden en opleidingen te ondersteunen waarmee mensen in het licht van de groene en digitale transitie makkelijker een baan kunnen vinden of zich laten om- of bijscholen; wijst erop dat tijdige investeringen in de om- en bijscholing van werknemers die hun baan dreigen te verliezen, kunnen voorkomen dat zij in armoede vervallen;

6. herhaalt dat het cohesiebeleid bedoeld is voor de meest behoeftigen, zoals kinderen en vrouwen in armoede, jongeren, ouderen en personen met een handicap, werkende armen, daklozen en migranten;

7. benadrukt dat alle projecten die met het cohesiebeleid worden gefinancierd, volledig in lijn moeten zijn met Richtlijn (EU) 2022/2041 betreffende toereikende minimumlonen in de Europese Unie om fatsoenlijke arbeidsomstandigheden te waarborgen en loondumping te voorkomen;

8. pleit voor specifieke maatregelen in het cohesiebeleid om de rechten van mobiele werknemers te waarborgen, met inbegrip van grens- en seizoenarbeiders, zodat billijke arbeidsomstandigheden, dekking door de sociale zekerheid en bescherming tegen uitbuiting worden gegarandeerd, met name in sectoren waar veel gebruik wordt gemaakt van tijdelijke en migrerende werknemers;

9. hamert erop dat de ontwikkeling van projecten in het kader van het Cohesiefonds niet mag bijdragen tot meer onzeker werk of atypische vormen van werk waarbij de rechten en baanzekerheid op lange termijn van werknemers worden aangetast;

10. wijst erop dat actoren uit de sociale economie van cruciaal zijn met het oog op nieuwe banen en sociale inclusie, met name in achtergestelde regio's; merkt op dat in Europa bijna 14 miljoen mensen in de sociale economie en non-profitsector werken, die verder moet worden ondersteund met de cohesiefondsen om duurzame werkgelegenheid en sociale inclusie te bevorderen; benadrukt dat sociale ondernemingen nauw samenwerken met lokale overheden om de uitvoering van cohesieprojecten te vergemakkelijken en te vereenvoudigen, zodat de financiering de meest behoeftigen efficiënt bereikt;

11. wijst erop dat 24,8 % van de kinderen in de EU in 2023 risico liep op of te maken had met armoede of sociale uitsluiting en dat het percentage kinderarmoede opnieuw stijgt; maakt zich zorgen dat dit cijfer de komende jaren nog zal verslechteren; herinnert eraan dat de Europese kindergarantie en de strijd tegen kinderarmoede worden ondersteund met het ESF+, alsook met andere cohesiefondsen, en dat synergieën en een aanzienlijke verhoging van de middelen dus van essentieel belang zijn;

12. beklemtoont dat is gebleken dat de uitvoering van de cohesiefondsen, waaronder het ESF+, vaak gepaard gaat met onnodige administratieve lasten en ingewikkelde of niet-doeltreffende voorschriften en verzoekt de Commissie daarom te onderzoeken of de aanvraagprocedures toegankelijker kunnen worden gemaakt;

13. waarschuwt dat een eventuele vereenvoudiging van de cohesiefondsen er niet toe mag leiden dat de focus en doelstellingen van het cohesiebeleid verloren gaan; onderstreept in dat verband dat het ESF+ het enige EU-fonds is dat in de eerste plaats gericht is op sociaal beleid, dat het daarom uit zichzelf uniek is en dat het zeer doeltreffend en noodzakelijk is om voor sociale inclusie te zorgen; wijst erop dat de herziening van de doelstellingen en het beheer van het cohesiebeleid te vaak ook kan leiden tot complicaties en onzekerheid voor de begunstigden;

14. herhaalt dat het cohesiebeleid een langlopend, duurzaam investeringsbeleid is dat nauw verbonden is met de uitvoering van de EPSR-beginselen en het bijbehorende actieplan; verzet zich dus tegen elke poging om het cohesiebeleid om te vormen tot een "paraplubeleid";

15. herinnert eraan dat vereenvoudiging de beginselen van goed bestuur, overheidsopdrachten en financiële controle niet mag ondermijnen en er tegelijk voor moet worden gezorgd dat de sociale voorwaarden en de rechtsstaat worden gehandhaafd;

16. blijft erbij dat een sterk cohesiebeleid dat gebaseerd is op doeltreffende toepassing van het partnerschapsbeginsel en dat toegesneden is op de behoeften en uitdagingen van elke regio, nog steeds het beste instrument is om regionale verschillen te verkleinen en opwaartse economische en sociale convergentie te stimuleren; herinnert eraan dat de regio's een centrale rol moeten blijven spelen zodat de programmering via een systeem van meerlagig bestuur dicht bij het land en de mensen blijft; herhaalt daarom dat de cohesiefondsen grotendeels moeten worden gebruikt om regionale programma's uit te voeren die rechtstreeks door de regio's worden opgesteld, geleid en beheerd;

17. is voorstander van een plaatsgebonden en mensgerichte benadering van het cohesiebeleid, zodat de financiële middelen om banen en sociale inclusie te

ondersteunen de regio's en gemeenschappen die de financiering het meeste nodig hebben, doeltreffend bereiken; benadrukt dat geïntegreerde territoriale investeringen en vanuit de gemeenschap geleide lokale ontwikkeling belangrijk zijn om de werkgelegenheidskloof tussen gebieden aan te pakken;

18. neemt nota van de aanzienlijke verschillen wat betreft digitale connectiviteit, IT-vaardigheden, administratieve capaciteit en beschikbare middelen tussen de EU-regio's; roept ertoe op de digitale transitie te bevorderen en onderstreept dat met name minder ontwikkelde regio's baat zouden hebben bij eenvoudigere aanvraagprocedures en toegang tot de cohesiefondsen, en dat de middelen daardoor ook efficiënter zouden worden gebruikt;

19. verzoekt de Commissie en de lidstaten ervoor te zorgen dat de sociale partners en maatschappelijke organisaties tijdens de ontwerp-, uitvoerings-, controle- en evaluatiefase van de cohesiefondsen kunnen participeren, informatie krijgen en geraadpleegd worden;

20. benadrukt dat lokale gemeenschappen de rechtstreekse begunstigden zijn van het cohesiebeleid en dat regionale en lokale belanghebbenden daarom absoluut direct betrokken moeten worden bij de vormgeving van dit beleid;

21. acht het belangrijk dat de beginselen van gedeeld beheer, duidelijke doelstellingen en thematische concentraties worden behouden en benadrukt dat het grootste deel van het fonds zo dicht mogelijk bij de gebruikers ervan moet worden besteed, in nauwe samenwerking met lokale en regionale overheden en organisaties;

22. benadrukt dat het cohesiebeleid een langetermijnbeleid moet blijven dat gebaseerd is op de in de artikelen 174 en 175 VWEU genoemde doelstellingen; uit zijn bezorgdheid over het feit dat het cohesiebeleid van de Unie, ook in het kader van het ESF+, vaak wordt gebruikt als instrument om op noodsituaties te reageren en wijst erop dat deze aanpak een risico vormt voor de beleids- en investeringsdoelstellingen van het cohesiebeleid op langere termijn en ook het risico inhoudt dat de mensen voor wie het cohesiebeleid bedoeld is, onvoldoende kunnen worden bereikt;

23. benadrukt dat het scheppen van banen en sociale inclusie een prioriteit moeten blijven zodat alle regio's, met name regio's die een transitie doormaken, voordeel hebben bij de kansen die de cohesiefondsen bieden;

24. verzoekt de Commissie de begrotingstoewijzing van het cohesiebeleid te beschermen, zodat deze kan worden gebruikt voor de belangrijkste doelstellingen en begunstigden ervan, en als aanvulling op het ESF+ en andere cohesiefondsen een financieel reserve-instrument voor te stellen dat de EU in staat stelt snel en flexibel te reageren op sociale noodsituaties en crisissituaties, hetzij door voort te bouwen op het succes van het "Europees instrument voor tijdelijke steun om het risico op werkloosheid te beperken in een noodtoestand" (SURE), hetzij in de vorm van een EU-herverzekeringsregeling voor werkloosheid, hetzij door voort te bouwen op het Solidariteitsfonds van de Europese Unie, dat kan worden ingezet om schade veroorzaakt door natuurrampen, met name als gevolg van de klimaatverandering, of noodsituaties op het gebied van de volksgezondheid te vergoeden; dringt er daarom bij de Commissie op aan te zorgen voor voldoende financiële middelen met het oog op de toenemende risico's op deze

gebieden;

25. pleit ervoor dat overheidsgeld op grond van de regels voor het cohesiebeleid voortaan alleen mag worden toegewezen aan werkgevers en organisaties die de rechten van werknemers en de geldende regels inzake arbeidsomstandigheden in acht nemen; pleit voorts voor tot doeltreffendere sociale voorwaarden in de regels inzake overheidsopdrachten en concessies.

BIJLAGE: ENTITEITEN WAARVAN OF PERSONEN VAN WIE DE RAPPORTEUR VOOR ADVIES INPUT HEEFT ONTVANGEN

De rapporteur voor advies verklaart onder haar exclusieve verantwoordelijkheid geen input te hebben ontvangen van een entiteit of persoon die overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement in deze bijlage moet worden vermeld.